

13 Spalnio

1838 M.

LIETUWISZKASIS

No. 24

BALSAS.

Lietuwiszkasias Balsas iszeina 3syk ant mēnesio.

Kasztuoja ant metu 2 dorėlu. o Auro poje 3 dorėlai. Atskiras numeris 5 c.

Už colį apgarsinimu ant metu 10 dorėlu. o wieną svkį garsinant 20 centu už kožną eiturę.

Rėdytojas JONAS SZLUPAS, SHENANDOAH Pa.

PIGIAUSIA WIETA PERKANT

naminius daigtus, Siuwimo **MASINAS** WARGONUS, PIANO IR GRABUS pas **WILLIAMS & BROS,** 13 Main Street, Shenandoah Pa.

Instengta 1876 m.

AGENCIJA PIRKIMO NAMU, SAUGONES NO UGNIES IR KOLLEKTAWONES **C. W. DENGLER,** 115 N. MAIN T. Shenandoah Pa.

LIETUWIU SANDARBYSTOS KROMAS parduoda geriausius taworus už pigiausią prekę. Nėkur pigiaus neparduoda milta rugininį ir kwietininį, mėsos, miltu, kawos, deszru, krakmolo, tabako, rezinku, agurku, stiklu, torėlku darbinu diapanu ir tt. Eikite ir pirkkite wisę sądarbystos krome! Imokantis lietuwis už akcię \$ 10 stojasi sąwalytoju kromo. Nepamirškite wieta! **E. CENTRE UL.,** arti Lehigh Valley geležinkeldawio, SHENANDOAH PA.

DUONOS IR WISOKIU PYRAGU (PIES, CAKES IR PRETZELS) o taip-gi ir wisokių „candies“ galima gauti labai pigiai pas mane, ateikite!

R. Winter,

No 25 S. Main St. SHENANDOAA.

MARTYNAS JANKUS BITENUOSE

yra agentu L. Balsu dėl Lietuwos. Už tai užmarėnai, norėdami gauti Balsą ir kniugas, kreipkitės prie jo, rasydami po adresu: M. Jankus, Bitėmū. p. Lumpoenai, Ostpreussen.

J. H. POMEROY, ADWOKATAS,

SHENANDOAH PA. Office: namuose Beddallo.

A. Abramaitis & H. Bubelis,

Drapanas darome ant apstelawimo isz materijos naujai isz pabrinko iszejusios, taip-gi parduodame wirszutinius ir apatinius marszkinius, skrybeles, kalnėrius, petneszas, skepetaites szilkines ir linines, pokaklinius parniszczius, ir penczinkas. Ateikite, brolai, pas mus pirkti!

210 S. MAIN ST.

Namuose Karpaucko SHENANDOAH PA

LIETUVIŲ RASZTAI IR RASZTININKAI XIX SZIMTMETYJE.

25. WYTAUTAS (*Nicaljus*) AKIEŁAIS, gimęs Naumėsczio apigardoje, pasiszventė ant mokintojystos, dirbo ir kaip rasztininkas Lietuvoje ir Lenkijoje. Po lenkmecziui 1863 m. jis buvo prispirtas toli no tewynės jieszkoti uždabiu. Paryžiuje jis igyjo darbą kaip rasztininkas wienoje apsergėjimo no ugnies draugystėje, nors su maža alga. Welans jis ezion apsiwedė su prancuze ir paliko trejatą waiuku, kurinos jis labai mylėjo. Mylėjo jis labai ir hetuwius, jeigu kur susitikti gawo. Per dieną iki 8-tai adynai wakare jis turėjo dirbti dėl duonos, dėlto mažai laiko turėjo dėl sawo literariszku darbu, prieg tam jau jam ir akys ne per drutos buwo. Jis dirbo nebieszkodamas nei garbės nei palno, wien tik dėl gero Lietuwos. Lenkus-gi jis uztawinėdawo labai ir dėlto pasitakė, jog rasztus, k. a. 'Litwini i Polacy', kur yra iszrodoma neharmonija tarp lenku ir lietuwu, asztriai persekiadowo. Warguose skendėdamas jis nesyki buwo gundomas dėl sawo tēwynybės, wienok jis apgalėjo sawę ir pasiliko ant budo nesuteptu nekur. Paryžiuje jis buwo perdėtiniiu liet draugystės 'Zelmuo' iki sawo myriui; jis nesirgęs mirė 27 d. rugsėjo 1887 m., užsipelnęs wisatinę pagnodouę.

Budamas dar tēwynėje Akielaitis raszinėjo i 'Gazeta Warszawska' korespondencijas isz Žiamaitijos po prawarde „Chłop z Maryjampolskiego" arba „Agricola". 1870 m. patikpo 'Gazetoi Narodowoi' jo rasztas „Lud litewski". Jis raszė taip-gi i „Gazietą Lietuwiszką" ir i 'Auszrą'. Tarp jo didesniu liet. weikalu paminėsiu 'Elementoriu dėl waiuku', 'Iszreiskimą maldos Wieszpates' ir 'Kwestoriu'. Weikalas jo apie „Diewaiczius Lietuwos" yra priedu prie weikalo Lelėwelo tokios pat italpos; Županskis padarė isz jo isztraukas ir pridėjo prie tojo autoriaus [tomas V]. Laike lenku maiszmeccio, kuriame Akielaitis apskriai darbowosi, jis iszleidė kelis atsiszaukimus i Lietuwos žmoues su paraszu „Cziuderiszkiu Mikalojus". Jis paraszė ir dang graziu dainelu, kurias Lietuvoje ir sziaudien žmonės dainuoja; reikia tik jas dar suradus surinkti! Rankrasztyje jis palikė „Žodyną palyginancziui etymologiszką" lietuwiszkos kalbos, parentą ant tyrinėjimu sanskritiszkos kalbos, ir „Gramatiką Lietuwiszką", kurią žadėjo Biblijoteka Kórnicka iszduoti (per rupest nguną D-ro Celichowskio).

Tarp swarbesniu jo rasztu mēs paskaitome jo 1885 m. Petropilėje iszėjusi „Rzut oka na starozytność narodu litewskiego". Czion jis iszguldinėja senowybę Lietuwos, pasiremdamas ant lingwistikos; czion rusi iszguldywas pms Hėrodotą randamu wardu tautu ir žmoniu; t. a. Žalmokslis isz Gėtijos, no kurio pagal Hėrodotą graiku pilozopai, lubiausiai Pythagoras. priėmė mokslą apie duszią žmoues ir jos metampychozą. reiszkiąs mokintoją apie duszią; Gebeleidzis = gywleidys, sutwertojas gywio. Thrakai (=draikus) tai žmonės iszsklidę, be sgriszos gyweuanti. Satrai (sansk. s'ath = szėtyti, guodoti; adri, kalnas, dėlto Szatrija = kalnas garbės, szatos, szėtos) tai gywentojai szwentu kalnu. Bėssoi = wieszai, žmonės užsiimanti wieszais [wisuomeniniai] dalykais. Neuroi (musu Nėrys, naras, Nėrungė) = kuopa žmoniu aristokratiszko naro. Budynoi, tai kuopa žmoniu su sawu budo naro tikėjimiszka doriszko. Gelonoi (szaknis gl = galu, gėlu, gėla = galė, galybė), gelonys = igyję galę = slowianie — Galicz, Halicz. Taip tai lietuwius gywenus matome pirm 600 m. priesz gimimą Kristaus, o ju buweinas rodo wardai upiu, ažeru, kajnu ir mēstu. Neparis (Dniepr), Brongos (Moldawa), Tyras

(Dniestr). Parodyta, kad mytas apie „Kaunos, Milėtos sunas" patokęs tarp graiku no Kauėnu Mažojoje, Azijoje gywenusiu, Jonijoje. Karpatams esąs duotas wardas no Karpin tautos, ganytoju ir kirpėju awiu. Wyslu no wyslus, weislus; Laba no labas, lobis; Odra = audra; azeras Goplo gopulė, gardas galwiju. Taip-gi ten randasi iszguldymai wardu, parenti ant liet. kalbos: Aistu, Sarmatu, Wendu, Slyriu, Gyriu, Welėtu, Obotrytu (Apatrycziu), Gepedu [ponu ganyklu], Gerulu, Turklingu, Antu [weikejai nepaprastu daigtu], Widwaru (widuwaru, gynėjai wudu, kuningu). Gudu, gotai, gutomai — waldę Paniamuniszkius lietuwius no pusės 4-to szimtmecziio priesz gemant Kristui iki 189 m. p. gimimo Kristaus; isz tu sunkiu laiku pareina: Perkune diewaiti, Nemuszk Žiamaiti, Tik-tai muszkie Guda, Kaipozumi rudą '... No Hermanrikio gadynės [330-350 po g. Kr.), kada gotai waldė sziaudykszę pietinę Maskoliją, lietuwiai emė wadnti gudais ir baltarusius ir mažarusius. Tolaus jis pranesza, kad krėwingai, wėlotai ir Apatrycziai pawirto i slowėnus. Dasznomome, kad senowės Lietuwos bažnyczios wadinosi ganytinėmis (wietomis iszganymo, doros) ir žinycziomis [wietomis žinios, mokslu] Tolaus randame daug kitokiu paaiszkinimu, k. a. Krywu Krywaitis = sudžiū sudžia; Palanga no palei augą. Palainiamuninis kalnas dawęs Strykowskiiu misli apie Palemoną, no Rusiu ant salos Rusies pagul Itusnę pareję Rusiu Weringai, kurie 859 m. Rusijai dawė pradžią, ką ir Karamzin patwirtina; wardai Rurykis (rykys raju, ganju). Treuor [druwaras (drowe = Treue) apgynėjas wiernuju], Sineas (senėjas, storasta, kuningas. Randame ten, kad skaptuwis Pijus Wieloński esąs Weluoniszkius isz kaimo Kumelėnu, arti Marijampolės, ties Szeszupė. Po tam wisam Akielaitis priduria: „Ant lauko lingwistikos, lygiai kaip ir aprubėse mytologijos, pasirodo gili senowybė liet. tautės. Lietuwystė, kuri pasidalina ant triju kalbu: praszkos, lietuwiszkos ir latwiszkos, nesziuja ant sawęs demes seniunsiuju liežuwiu indo-europiszkoje giminėje. Kuoni nuomaznis sanskritas yra dėl kalbos senowiuų Baktu ir Persu, tuomi lietuwiszkoji kalba dėl europiszku liežuwiu isz ariszkosios giminės".

Taip gi labai yra akymas Akielaiticio „List otwarty do pana Leonarda Niedzwieckiego", 1887 m. Paryžiuje iszdruknotas Czion jis iszguldo sawo nuozwalgas apie palyginanczią gramatiką, kur wisai atmeta sistėmą mokslu wokiszkuju lingwistu [juos pusekė ir musu kn. Barananskas), kurie pramuė 'pirmapradinę kalbą' ir daugybę kuingu priraszė wos-ne-wos pradeda pripažinti, kad anoje ju 'pirmapradinėje kalboje' buwosi balsine ē!.. Wokiecziai, anot jo, taip toh parejo, kad pripažysta, jog koziąs žmogus kas walanda szneka kitokią kalbą". Akielaitis sakosi drauge su sawo mokintoju Niedzwieckiu padarąs lietuwiszka lenkiszka arba slowėniszka mokslainę lingwistikos, kuri atmeta daugmenę szakniu, priimdamu tik wieną pamatinę — u. Ta szakninė u laipsniuojasi i deszinę pusę: u - a - e - au - o - ai - ei - ij - ie - ui - ur - al - al - am - au - aw - ap - ab. Tas sąbalses jis wadina gemalais prieszakiniams [zarodki postępowe], o gemalai atbuliami (wsteczne) i kairę laipsniuojasi taip: ra, la, la, ma, na, wa, pa, ba, ja. Dėl pawaikšto Ukmergė, Ankmergė ir Wilkmergė — tai wienas wardas mēsto. Czion sąbalsė uk = auk = wilk, nės tai tik atmainos sąbalsės uk, nois dėl wokiszkos mokslainės kozią isz juju butu atskyrta szaknia. Be tu dar yra gemalai antauginiai ir priauginiai (zarodki nadechowe i podedchowe) k. a.: ka, uk, gu ug. Czion szakninė napsidengia antauga ar priauga, o nēt ir abiem drauge, k. a. formose: kuk ir gug. Garsai: ka, ga, ak, nepareina isz prieglobsties szaknies u,

kaip wa sąbalsės ra, ma, ar, am, bet yra antauga, kaip kad samanos ant akmens ir ant žievės medžio. Sąbalsė u, igyjsi antaugą ir prieaugą, nesilauja laipsniawusiesi po deszinei ir po kurei; isz to pasidaro tokios formos: arg, rag, ir agr; ark, akr ir rak; wug, pug, bug ir tt. Dėlto isz wieno szaltinio plaukia:

- skarga = sk + arg + a
- skundas = sk + und + as
- Klage = k + lag + e
- lugeo = lng + eo,

nės ezion szirdžia tu sąbalsiu yra: arg, und, lag, lug — kurios yra laipsniawimu desziniu ir kairiu prieauginio gemato ug. Pagal tą teoriją ir g=ł=ē=z=sz=ž, o taip-gi lygu gz, zg, zd, dz, ždž, gžd, gždž, gsz. Kožnas tolynžengiantis sątwaras užlaiko pėdsaką sawo kilties. Akielaitis twirtina, kad pagal tą sistēmą iszweđžiojimai daryti duodasi su aisz kumu matėmatikiszku.

Yra galima laukti su žingeidumu jo gramatikos, kur tos jo pažwatgos yra placiai iszdeštytos. Akywas tai yra daigtas, kad tokiu pat keliu eina ir garbusis Wisztelaukas, apie kuri paszuekesime tolaus. Isz riwestu apizwatgu mes matome, kad darbai Akielaitis gales turėti itekmę ant lingwistiszku isztyrinėjimu, nors jo pažwatgos newisur yra iszteisinamos. Akielaitis sako, kad jie — tos mokslainės pasekėjai — „stumia i prieszaki mokslą kalbžinystos, pasikeldami augszeziaus už woki zkąją mekslainę“.

26. Kn. MIKOŁAS MIEŻINYS, stropus musu sątawainis, per sawo gywenimą dėl Lietuwos mokslo geisdu mas nors szapelu prisidėti, parengė žodyną lietuwiszka iatuwiszka i-leakiszką, kuri man prie 'Auszros' esant jau buvo bepawedęs ant spausdinimo, bet kada uninę wokie tukai iszwarė isz Prusijas, nežinau, ar tas žodynas nuėjo in spaudą ar likosi rankose jo sudėtojo.

Kn. Miežinys iszdawė lietuwiszkoje kalboje „Lietuwiszka gramatika“ Tilžėje 1886 m. Czion jis ižengoje raszo: „Stebėtinu daigtu yra, jog lietuwiszka kiltis, geutė no taip senu žiū amžiu, be jokiu, gali sakyti, raszytu kuinginiu mokslu, iszėmus szirdingas daineles, per taip ilgus, o nemaloningai naikinanezius laikus, gywoje sawo kalboje užlaikė ir lyg sziai gadynei, lyg sziai baltai dieni tebeužlaiko tokią gražią, puikią kalbą, nepasiduodancią nei graikams nei lotynams sawo kwarmomis, kurios juo trumpesnės tuo tiesesnės ir geriaus suwadomos yra. Jau seniai Lietuwa pasisawino apwalas, dailai apskritas lotynu literas ir per tai, nektaidžiodama l lais kelais, nepriėme rie-tu, krewu ir wisaip kreizotu graiku, nei slawu, nei taip wadinamos krokawinės raszmenės, nės szios labai lanžytos wargina wyz i ir trukdo skutymp. Tą pasangoję, wokiecziai musu gadyneje pradėjo gryžti prie geresnės lotyniszkos raszmenės, pamesdami sawo senęją. Musu wetusziai prabocziai, senolai laimingai, protingai patropyjo iszsirinkti, mės-gi mokėkiamė neiszszidėti taip labai atpuolanczios muu tarmėi raszmenės“. Atsineszant prie liet. kalbos daugybės tarmiu kn. Miežinys taip raszo: „Nors yra mažas nelygumas, bet tas mažas swyrawimas tiek tewodyja, kiek ant didelo ažero maži wilnelai tegadina lygybę tywluojanczi, wandenio. Ant galu galu ir nėra ko bewaikyti mažus nelygumus, nekurias ipatingas suokas parapiju, nuowadu kaimu, kiemu ir sėtu. Nes ir wisos kitos tautos, gminės nesigainioja lyg pat paskutinėsės sawo suokos: ar tai jau musime didžius Rusus su ju Gudais, Mažgudžiais, Būtgudžiais, ar Lenkus su ju taipogi krokawinėmis, warszawinėmis arba mozuriszkomis tarmėmis, ar wokieczius su juo pacziu raszlawos ir praszioku (plattdeutsch) kalbomis“.

Jog daug musu kalbos žodžiu, paweidžiu i slawiszkus, yra ukrai lietuwiszkais, jis szukteri priwedęs paweiksion: duszia, walė, rasa, katė ir tt.: „Regima isz to wisu, jog nejiegiui, pūkszai ir mulkiai tiktai, nėko nesuprasdami patys, wos pasangoję menką paweiduną žodžiu lietuwiszku wardams slawoniszkiems, tuoju nėkus gwairyja ir tauzyja, newieną per tai iwesdami i paklydimą, buk esą tie žodžiai tikrai slawoniszki Prieszingai, mokinti ir iszmintingi žmonės mato ir gerai numauo, jog lietuwiszka kalba yra wyresnė ir sawo trumpomis kwarmomis augsztesnė už slawoniszkas, o teli artimesnė Szanskritui, nei maž nepasiduoda tarmėms lotyniszkomis nei-gi graikiszkomis“. Raszba kn. Miežinio ganėtinai skiriasi no raszybės kn. Baranau-sko. Kn. Miežinys nei balsakilos pažymėjimo nepriima, kas, regis, Baranauksui yra už didoką nuopelną paskaitomas. Tame dalyke kn. Miežinys taip raszo: „Dėl parodynio pakėlimo balso lyg sziolei lietuwiszkoje raszmenėje wisokiais ir iwairiais szlakelais, žeuikelais ar brėžiais, tai desziniuniais (accentus acutus), tai jau kairiniais (gravis), tai stogelais (circumflexus), buwo braižoma; o ipatingai labiausiai darbiniuku Dangkenczio ir Juszku, bet toks ju braižymas didiai trukdo skaitymą, taip, jog ir gerai suprantans sawo kalbą, tikras lietuwiniukas, tais nusibodęs, apniakęs mesdawo tankiai kuingą tokią, kuri akis dowyja, protą uereikalingai itemptą beužlaikydama. Nės wietoje tu wisu braižu, kreizu, taip daugiu ir wisokiu, tereikia tiktai pruglunczio užgawimo arba akcento žodyje — reikia mēklin-tiesi gerai prisiklansyti ir mokintiesi, kur reikia užgauti, kur ne. Reikia tadu, kaip sakiau, žinoti, pratintiesi, ant kurios sąbalsės arba silabos užgawimą ar prispaudimą padėti. Sąbalses litara žodyje užgauta iszsztaria wisados aiszkiams, atwiriams, negu ta, kuri nebuwo užgauta ar trunktelėta. Prasmės abelnos apie užgawimą (accentum) nėra, nes tas yra nepastowęs, bėgiojans tai no wienos, tu jau ant antros balsunės“. T. b. d.

R. J. CLAUSIUS.

(1822-1888.)

24 d. rugpjuties 1888 m. Bonno mēstė mirė R. J. Clausius, wienas isz garsiausių fiziku szios dienos. 1857-67 m. jis buwo profesoriumi fizikos prie polytechnikos Zurich; isz ten jis persikėlė i Wuerzburgą, o isz czia i Bonną. Jam pasidėkawoti turime už isztaisymą mekaniszkos teorijos szilumos. Fyzikoje kožną gamtos apszireiszkiną reikia suprasti kaipo tikrą buniti krutejimo, kur wienok daugis medegos ir daugis joje esanczios energijos pasilteka neatmainytu. Kaip undulatoriszka teorija (per darbus Huyghenso, Young'o ir Fresnelo) gerai iszszaskino apszireiszkimus optikos, taip dabar po darbu Mayerio, Joule, Colding'o, Helmholtz'o, Kronig'o, J. ir W. Thomsono — Clausius teoriją szilumos pastatė ant to paties pamato. Bet dar nėra rastas budas krutejimo dėl iszszaskinimo magnasiniu ir elektriszku fenomenu, nors Maxwell gerą mėginimą padawė su elektromagnasine teorija szwiesos. — Jau 12 d. sausio 1857 m. Clausius laikė praneszimą „apie esybę szilumos“. Czion jis sakė: „Wisi daigtai gamtos, nors jie rodytuosi esą be krutejimo, yra gawiausiamė widuriniame krutame, ir tie (krutejimai daigtu persiduoda apsziancziancziamjam ēteiniui, taip jog wisa ardmė wisatos wienwal yra perbėgama wilninotu indawimu i wisas linkmes, o prasmę, apimanczią tuos krutejimus, wadiname sziluma“. Kietame padėjime kruta mažiausios dalelės daigtu, molėkulės, lyginai kaip paswaras aplink tam tikrus guolus lygswarybės. Skystame padėjime krutejimai jau wieni per kitus nusiduoda, be parrėdko. O orėtame padėjime kožna molekula lekia saw be riėgulmės no kitu, iki ji atsikaria i kokią klūtį, po kam wel leka kitoje linkmėje. — Teorija szilumos ratnojasi aplink da sakiniu. Pirmas sakiny was — lygwertybė tarp szilumos ir darbo: szilumą galime permaintyti ant darbo, ir tam tikram daugiu szilumos atsako tam tikras nepermuinomas daugis darbo ir antrai. Antras sakiny, kuri Carnot

ishtarė sawo weikale „Reflexions sur la puissance motrice du feu” 1824 m. Paryžiuje, toks yra pagal Čausiu: „Sziafuma pati iz sawę negali paretī iz szaltesnio i sziltesnio dūgtę”. Čausius tuos sakinius pritaikino prie daug apsi-reiszkimū: wirimo, tirpimo, istatymu prisotin uju garu, istatymu duju, mokslo elektrybės ir tt. Apie tai wis raudasi jo weikale „Mekaniszkoji teorija szilumos”. 1883 m. jis placiazī izlankstė teonija dynamomaszinos. Daugelis jo rasztu randasi laikraszeziuose. Kuomet angliszkas fizikas ir matėmatikas Maxwell rasztuose atsizyminā dramatiszka pajiega, traszais izswedziujamas, pilnais dwasiszku zaiba-wimu, ale gila plysziu ir bedugnū, tai Čausians dkecija yra prasta, be aptėmdinanczio žibėjimo, bet už tai auszki permier. Čausius buwo newien galingas tyrepas gamtos, bet sawo rasztais jis pasilicka geru mokintoju tiens, kurie nori waikszezioti skardziais takais mokslo. Jis yra Euleriu — fizikos

SZUNYS IR WIŁKAI.

Sykį szunys, iz aplinkės susibūgę, staugė ir tarėsi, kaip galėtu įgriebti sawo prieszininkus wiłkus, kurie jiems jau buwo įsiėdę. Wiłkūtis, netolymais kiuksojės ir wisą girdėjęs, persigando ir, nubėgęs pas wiłką sako: „Tėwai, prapu-lėme mės, prapuofusi yra musu wisa weislė!” — „Kas taw pasidarė, sunau?” paklausė wiłkas krupterėjęs. Wiłkūtis apipasakojo, kad szunys, susirinkę, pakėlė baisiausiaį staugatą ir padarė suokalbj priesz wiłku weislę. „Kokie ten szunys buwo?” wėl paklausė senasis wiłkas. „Margi, žili, kerszi, juodi, rudi ir diewas-žin kokio dar ptauko”, atsiliepė wiłkūtis. „Tui nėra ko ju bijo-tiesi, mės wisi wieno szerio esame ir dėlto juos lengwiai apweiksime”, taręs wiłkas nusiramino.

Taip pat einasi ir darbininkams kowoje su kapitalistais. Darbininku tarpe nėra sutikimo, nės tai žmonės nemokinti, artiregiai, nesupran-tanti sawo tiesu ir mieriu — ir tokiu ar-gi gali bijotiesi kapitalistai, anie pininguoti ir galingi cziulpejai darbininkiszku gywastiniu salcziu?

ISZ KUR RANDASI BEDARLIAI ŽMONĖS.

Iz nežinės daugelis darbininku mislyja, kad skaitlus bedarbiu žmoniū dauginasi tiktai per at-eiwystę darbininku iz Europos ir iz kitur. Wienok skaitlinės parodo aiszkina, jog atėiwystė tame dalyke turi wisai menką wertę palygimant su at-statymu darbininku no darbo per įweilimą maszi-nu ir pagerinimą dirbimo metodu. Welyjame kožn m tas žinias kelisssyk perskaityti ir nuodug-niai apmislyti.

1873 m. tonna Bessemerinio plieno buwo par-duodama už \$ 80, o 1886 m. už \$ 20. Processu Gilchristo ir Thomo dabar 4 wyrai gali tiek pat izdirbiniu padaryti, kiek 10 metu atgal padary-dawo 10 wyrū! Taip pat einasi su suwartone ku-ro. 1868 m. reikėjo 10000 swaru angļu dėl pada-rymo wienos tonnos plieniniu rėlu, o dabar gana pusės.

Didžiausieje pagerinimai geležinėje izdar-bystoje priwerstinai parėjo no perwirszanės pro-dukcijos Sw. Walstijose. No 1883 m. widuti-niszka nedėlinė izdarbystos syla antrasytinu ant-razytu pakito no 220 iki 264 tonnu; o syta pecziu, kur wartojasi minksztosios anglys, pasikelė no 346 ant 507 tonnu. Taigi szitie pecziai, beweik pusę (46 procentus) daugiaus izdawė ne kad 4 ar

5 metu atgal.

Atkinson sako apie wieną peczių Pensylva-nijos, kad metinis produktas no 1860-64 m. ant kožno darbininko izsnezė 776 tonnu, o 1875-79 m. jau 1219 tonnu! Tuomi tarpu-gi skaitlus dar-bininku tame žaike susimazino no 76 ant 71.

Pagal Kolbą, 1860-70 m. Europoje bowėnos werpėjai kasdien padarė maž daug tiek nuowei-kalu, kiek 100 indiszku rankos audieju. Pagal Atkinsoną wienas darbininkas geriausiose bowė-nos werptuwėse Žieminės Amerikos dabar gali padaryti tiek izdirbiniu, kiek padarytu 1600 ky-nu ar 3000 indu.

1870 m. bowėnos werptuwėse ant Rhode Is-land darbininkas galėjo padirbti kasmet 9600 jar-du paprasto audimo (standard sheeting), dirbdamas 13-14 adynu ant dienos; 1886 m. tas pats dar-bininkas tame pat pabrīke padarė 30000 jardū, tik 10 adynu dirbdamas ant dienos.

Kartuno audynėse Naujos Anglijos metinis produktas kožno darbininko izsnezė:

	jardu	adynu darbo
1871 m.	26.531	3382
1884 m.	32.391	2696.

Produktas padydėjo ant 22 proc., nors darbo žai-kas sutrumpėjo ant 20 proc.

Wells pranesza apie susiburimą szaucziū Mas-sachusetts'e, parėjusį iz priezasties įwedimo prietaiso, kuris užtraukia skurą ant kurlpalaus, ir su kuriuomi wienas žmogus padaro tiek darbo, kiek penkiesia padarytu be jojo.

Katukasyklose Sw. Walstiju per paskutinę deszimtį metu priaugo:

	skaitlus darbininku	produktai
antrasyto angļu	32.2 proc.	82.7 proc.
wario	15.8 proc.	70.8 proc.

Toji iszeiga bawo pasiekta wartojant dynamitą ir garinį gūžtą.

Pasiuandojant garines maszinas ir kitus pa-gerintus prietaisus žiamdarbystėje dabar gali 600 wyrū padaryti tiek darbo, ką 15 ar 20 metu atgal butu reikėjo 2145 wyrū; tai-gi 1545 likosi rezė-winėje armijoje.

Waždowai didelė czebatu pabrīko, jau seniai įsteigto, ludyja, kad reikėjo 500 darbininku dėl pasuwimo rankomis tiek moteriszku czeweryku, kiek dabar su pagelba maszinu padaro 100 darbi-ninku; taigi užczedyjama yra 80 procentu darbi-niu ranku.

Kitas pabrīkas, kuris daro waikams czewery-kuczius, pranesza, kad per paskutinią 30 metu įwestos maszinos beweik 6syk tiek darbininku iz-metė iz darbo, kiek ju dabar dirba.

Apie kitą czeweryku gatunką paduoda žinią agentai darbininkiszko biuro, kad wienas žmogus dabar gali padaryti tiek izdirbiniu, kiek pada-rydawo 10 wyrū 20 metu atgal.

Tarp mašininku 314 darbininku likosi ne-bereikalingais dėl parengimo tam tikro daugumo produktu. Naminiu laddu (rukldies) izdarby-stoje dėl padarymo tokio pat daugumo produkto kaip pirma reikia tiktai ¼ darbininku izz pir-mykszezio skaitlaus. Izdarbystoje tapėtu susi-mazinimas darbo pajiega įwyko prietaikmėje 100 prie 1, tai yra: wienas darbininkas gali sziaidien 100syk daugiaus padaryti izdirbiniu negu 15 ar 20 metu atgal.

Pirmu metu skubrus darbininkas, kuriam mokėjo 2 iki 3 dorėlu ant dienos, pirmu įvedimo maszinu, padarydavo per dieną 3 tuzinus poru kokio gatunko guziku. O dabar waikis, kuriam moka daugiausiai \$ 5 ant nedėlės, padaro per vieną dieną 9000 poru!

Tokius palyginimus galima butu priversti iš wisu szaku iszdarbystos, kur tiktai tapė įvestos maszinos dėl užczėdyjimo darbo; wienok koznas apmislyjės jau paduotasi žinias persiludys, jog netiek ateiwystė, kiek įwedimas maszinu kasdien atima uždarbį no tukstancziu žmonių. Kas kaltina ateiwius, tas tiesiok ar nežino teisybės ar galbut nenori ją žinoti, kas tankiai tarp musu atsitinka.

ISZLYGOS ATGYJIMO LIETUWOS.

(Tąsa.) Imkiamie ant pat pradziuos musu sulenkėjusią poniją, kuri giriasi esanti pati tiktai „spoleczeństwo“, „wyzsza klasa“, ir atsiskirianti no „chlopu“ sawo „sziekstszku, czystesniu krauju“!!! Ponija dar tebedwesuoja pereituju gadyniu, kur žmogū galėo szunies wietoje parduoti arba užmuryti mure, kaip darė Rudiwilas Birzuose. Ir po sziaų dienai darbu ranku užsiimti ponija rokuoja už uoziama dalyką, nės tai užduotė „chlopu“; dėlto ponija ar lenda ir kiszenę žydu ar Wilniaus banko, kurs jau newieną dwardel. pardawe per licitaciją, arba wėl lielyjasi prie wyresnybės, kuri berots uždrandė musu ponais ziamę pirkti, ale mat gali atlyginti sziltomis urudiszkomis wietelėmis; dėlto t. i. musu ponija kelė owacijas dėl Wladimero, brolo caro, Kaune ir Raudonamjame dware. Ant galo kita dalis, iszmėtydama walnuosius žimones no ju apgywentos ir iszgywentos žiamės, pflatina sawo laukus dėl pasigunymo gywuolu, ažuot ką iktuolai laik maitinosi szimtai žmonių. Prie to wisu ponijai rupi tik pokyliai, miegas, waiksztuėjimas. Ir Birzstonuose tiekiasi tai lietai iszpirkti žiamę už 65.000 rublu) ir szkaija. Ar laikytesi lenkystės ar maskolybės, jau daugelis abejoja; bet „chlopomanai“, „litwomana“, „nihilistai“ jiems tokią baimę iwaro, jog tuli ponelai, kaip aus „Teisybaitis“ „Auszroje“, ryžosi lietuwius mokinti supelėjusios dorybės. Dabina dar musu poniją baimė mokslu, tik ne kazyru! Wisur jauziasis stoka tėwynybes, moilės dewardgieniai lietuwiu. Butu gal moilė lietuwystės [žinoma tiktai nuduota, o ne tikra], jeigu lietuwiai budawotu „ożyczyną“ ant aptreszuius pamatu szlėktiszku; o dabar kaip ponai galėtu mylėti „chlopomaniją“! Isz to gali koznas sprasti, kad Lietuwos ponus lengwu bus priwersti prie lietuwystės, jeigu jiems lietuwiai nepasigailės gerokai užwazuoti per kaili: kuomi juos daugias darbininkai ir „litwomana“ mokės ibauginti, tuomi isz ju bus galima daugias piningu gauti dėl reikatu lietuwystės. Kito kelo nėra!

Paeilui imant, ir kuningija wisatina. bijosi mokslu, ne tiek dėlto, kad tie užginą diewą — ko mokslai nereikalauja daryti — kiek dėlto, kad žmonėms apsziszwietus gyvenimas kuningu turėtu atsimaityti, o ir ju kiszenės aptusztetu. Dėlto tai taip labai isz ambonu kuningėlai keikia mokius žimones kaipo „pasileidelus“, „bediewius“, „suwedziotjus“, „gundytojus“ ir tt. Nors kuningai pagal užwedimą krikszcionybės turėtu buti wadowais žmonių dorybėse, wienok sziaudien, kaip ir seniaus, jie duoda paweikslą gyvenime wisai nepasaktinę: nės tik spėjė poterius atskaidyti ir atliaktyti miszias, tuojau karietose, kur wažnyzia tankiai su liberijomis plauszkina botagu, su puikiais nuszertais arkalais, užia ant kazyru ir pokylu i dwardus (nors žmonių jau-

nimus draudžia kaipo užwedimą welniszką!), o jei ne, tai foszia su sawo nutukusiomis gaspadinėmis, nenorėdami piningus no žmonių, skendincziu prakaitu ir warguose, iszgriebtus ir iszwylotus, apwersti ant tautiszkos naudos, pawesdami juos ant reikalu apszwietimo žmonių. Teologija didumai isz kuningu nerupi po to, kaip isz jo isz seminarijos. Drauginės lmkės, atskyrus poniszką, yra atmetamos ir apskelbiamos welnio sėkla. Darbininkas, auot ju, yra sutwertas tiktai ant tarnystos ponui, samdytojui ir diewui, t. y. kuningijai. Jeigu darbininkai wienojasi dėl pajieszkojimo sawo žmogiszku tiesu, tai ju susiweyijimai, žabiansiai paslėptiniai, yra draudžiami ir apszaukiami prieszingais diewiszkiemsiems prisakymams. Berots jau ir tarp kuningu omė rastiesi tėwynainiai, tuli ir gana karsztoki, bet tankiansiai jie tolaus nepareina kaip iki atgalewiszko konserwatizmo arba lmgwistiszku isztyrinėjimu liet. kalbos. Ir tas logikiszka yra: nės demokratybė ir radikalizmas reikatauja reformos netik draugijos prietikiuose, bet ir tarpe paczu kuningu. O ir tokiu, kaip sakyta, konserwatyziszku tėwynainiu yra tiktai maža dalis, o didesnėji — nei kosmopolytai nei tėwynainiai, nei wėžys nei žuwis, o tik egoistai, sawnylai ir sawnoros. Dėlto ir nedywai, kad nės tarpe kuningu randame rinkėjus piningu, „ingwistus, mylėtojus kalbos; bet su Diogenio laupa reikia jieszkti mylėtoju Lietuwos darbininku ir wargužiu, dėl kuriu ipacziai dirbės yra pats Kriatus.

Ukininkai Lietuwos metas metan eina bėdynn, ir kas gali isz to stebetiesi ar tycziotiesi! juk koznas žino, kad darwaryszcziamie laike iszmozėti pagalwes, randas, dezzimtaines ir tt. wyresnybėms szwietiszkaikai ir dwasiszkajai. o ilgas samdininkams, yra labai sunkus dalykas prie prekybizkos stowos musu žiamėje, labiausiai dar kada paszkosta newaisingi metu; prieg tam prowos dėl žiamės pasidalinimo taipgi wisiszkaikai nusausino daugeli žmonių. Nežurint i tankius pasninkus ir ilgas gawėnes sunku yra pritekti mesos dėl szejimynos per stoką ganyklu gywuolama. Kudiknu ir wuikai jei nenumirsza mažystoje isz bado ir skurdo, tai paangėję eina i kariumenę arba i swetimas žiamės. Mokslai dėl žmonių likosis uždaryti, idant mat proto szwiesybei pasiplėtus wisuomene neužsimanytu sutraukti sawo panczius... Dėl laikymo žmonių warguose, o dėl penėjimo kėlu tukstancziu didiku „waiskesnio kraujo“ (!), wyresnybė draudžia wisokias draugystes, atskyrus tikėjimiszkus brolijas, kurios kwailina žimones, ir taip jeigu tik draudžiamie jie ir keikiamie jie jaunimui [nibrai] ir karcziamus linksmina žmogeli wargdienėli... Ukininkai, kaip ir statistika parodo, kassyk greicziaus artinasi prie bežiamiu darbininku, kuriu skaitlus pasipildo isz eilės suzwusiuju ukininku.

Darbininkai Lietuwoje yra bėdni ir tamsus, be jokio apszwietimo, ir dėlto par idawę už menką algą ant metu dirba sunkiai per neaprubėziotą kasdien laiką, wergiszkaikai klausydami samdytoju. Žinoma, kad tie bėdniokai dar labiaus trni iszsitikėjimą i kuningus, kurie ažuot szwietimo szwentdieniais juos dzingina linksmyoėmis danguje, kuriu žmogus belaukdamas, prie wargu slogos, karocziamoje prageria didumą sawo menkos algos, o likusią dali paaukauja kuningėlui už jo meilingą prižadėjimą parupinti danguje sziltą wietelę, kada pareis gatas jo bėdoms ir wargams ant žiamės. Kauno ir Wilniaus rėdybose bežiamiai darbininkai, iki neseniai (1882 m.) mokėjo pagalwes wyresnybei, kartais po 9 iki 14 rublu no galwos, o tuomi tarpu walsczjuje, apszekose wisuomeniszku walszczioniszku reikalu, jokio balso neturėdami. Mokslą igyti darbininkui nėra už ką; pirma nors isz tukstancziu wienam tai bawo galima, jeigu atsi-

rasdavo koks geradėjas, o sziądien kelas i szwiesybę dęle; darbininku yra wisai užkirstas. Prie bėdnieku reikia prisiskaityti 'plecininkus', žalnėrius, kurie Suwalku rėd. gawo buweinę wietoje karaliszku giru; taip-gi desintinininkai, bobelai, bimbilai netiek isz paleistuwystės, kiek isz didelo wargo ema slapta i swetimas klėtis; isz tos klasos žmoniū Lietuwoje iszsiranda tankiausiai wisokie meisteriū. Be to dar yra wisokie kampininkai, inamiai, kurie ar dėl senatwes ar dėl kuniszkos klau dės su sawo pacziomis ir waikais glandžiasi kur prie kampo pas ukiuinkus ir kaimė ar skerdžiauja ar nuomina emę sklypgali žiames apsišėja jawais. Dwaruose-gi randame skurdžiausiamė bawyje kumecziaus ir ordinarczikus, kurie no dwarfo gawna lopa žiamės dėl pasėjimo jawu, už ką pati dirba dwarfui 30 - 40 dienu darbymetės laike, o wyras tarnauja per wisą metą dwarfui; o kas pikcziausia yra, ponas moka ordinarczikams supuwusiais ar supelėjusiais, o tankiai nei newėdintais jawais algą, ir tai parokuoja pagal iszderėtą mierą... Teisybę sakaut, swėtifikaulės negawna taip prasto maisto kaip lietuwiszkosios draugijos parijai... Žinoma, tie wisi wargszai sawo tarpė neturi jokio ryszio, jokios sątartes nei suokalbjo dėl prispyrimo sawo wargintoju, idant pagerintu buwi wargužiū, ir isz kur jiems ant tos mislies pareiti, kada dwasiszka ir szwietiszka wyresnybė tai wis draudžia ir parokuoja už maisztą priesz likimą sawo stono. Dėlto tie musu brolai gywena be wilties geresnio buwio, gywena be rytojans; ju eilėse didžiausias yra marumas žmoniū užėjus limpanczioms ligoms ar badmečiūi ar newaisingiems metams.

Bėdnieku eilės yra newuskaitytos. Apsizwalgę po sawo szali, iszwysime didoką skaitlu *ubagu - elgėtu*. Lietuwoje net jieszkinys ubagystės. yra iszsidirbęs, ir dėlto szale takru kolieku, reikalaujancziū draugijinės paszalpos, galime už tikt neretai ir drutus wyrus, kurie ligomis apsimetę waziuoja sawo wežimuose su pacziomis ir waikais, meitelinkus wedini, isz wienu atlaidu i kitus; yra ir tokiu, kurie mēsteliuose turi sawo trobeles ar kaimuose grunteles. Tiems puwargėlams pritiktu, regis, rasti prieglaudą bažnytinėse szpitolėse, bet kur tau?! musu kumėgėju ažuot miaszu, aku, kurczu ir kitokiū kolieku priima tiktai drutus waikes ir mergas i szpitoles, idant wasarą turetū neapmokamų darbinkų! Taip tai wadinamieje tarnai Kristaus patys bėdnieks žmonėms duonos kąsni no burnos atima... Suwalku rėdyboje yra ir walstinės szpitolės, apie kuriu isz laikymą gmina turi rupintiesi; čia turėtu tilpti žmonės negalintieji dirbti, bet jie nepriziurimi welyja szau s'lodinti, kaimas no kaimo ubagaudami.

Kaip matome, pirmą wietą tarp ukininku ir darbininku užima kasdieninė rupestus apie duoną; jeigu mokslas žmoniems pagelbėtu lengwiauš kowoti už buwi, tada tarp žmoniū isigautu ir noras walnybės. Žinoma, kad jeigu žmonės igtu dabar walnybę, jie norėtu pagerinti sawo buwį taip-gi. Aiszkus yra reikalingumas darbininkiszko pamato musu darbuose. Sėkiame mokslą, norą walnybės, žinias apie medegiszką pagerinimą bawio, o trokszdami tai wis igtu, žmonės atsiwalnins no terioniszkos wyresnybės kaip szwietiszkos taip ir dwasiszkos.

Giminė, su nuwergta diduma žmoniū, kaip istorija pamokina, negali nei iszsilaikyti nei atgyti. Senowėje buwo labai galingais aigyptėnai, assyrėnai, babilonėnai, mēdai, poinikai — o kas isz jų liko? Nėkas, atskyrus griuwėsus ju buwusio dydžio. O dėlko taip? dėlto kad wisą waldžią ir wisus turtus ten susiplėszė i sawo rankas tiktai kuningai ir didikai, o žmonės nėko neturėjo, nei turto, nei walnybės, nei mokslu, nei tiesu. Tai yra ženklywas dalykas, kuri žėdnas lietuwis turi isidėti i atminti! Galybė

Graikijos, Rymo, Szpanijos, Ulandijos, Lenkijos puolė ir tai dėlto tiktai, kad darbo žmogus buwo laikomas wienat aszwienio wietoje. Ir sziądyksztės walstijos, kuriu spēka remiasi ant militarizmo ir tikejimo, kaip Maskolija, Wokiėtija, Italija, Turkija ir tt., turi paskaitytas dienas sawo iszdykumo ir iszlydumo, ir puls, kaip puolė anos senowinės walstijos, jeigu nepadarys atmainu ant naudos dirbančziū žmoniū ir prislėgtu tautu. Tautos prislėgtos budamos, jeigu tą padėjimą suprantu ir gatawyjasi ant perwersmo, mieryjanczio laimės wisiems dirbantiesiems, gali laukti wiltingos ateitės; berots ju garbė nekyszos žibančziuose pancieriuose nei kumstėse nei ginkluose, o rasis wien tik walnybėje, mokslė, wienybėje, kloroje, lygtiesybėje, pertekime wisu turtuose.

Juk ir ant militarizmo pasiremiancziosios walstijos gntawyya paczios sawo kapines, sutremtuosius, newaloje įaikomus žmojes pamokindami po newale wartoti ginklus. Prispirtiniū ējimas kiekwienu žmogaus i waiską gali ir Lietuwai nueiti ant naudos, jeigu tik atsakanti propaganda bus daroma tarp buwusiuju žalnėriū; dėlto isz wisu pajiegu reikia platiinti kaimuose ir mēsteliuose anti-wyresnybinę propagandą, kas sziądien nesunku yra prie baisaus prispaudimo žmoniū ir pacziū žalnėriū, kuriems isz waisko namon gryžtant neduoda nei suneszioto, nutreszsiso maskoliszko szinelaus! Wisur reikia rodyti neteisingumą wyresnybės, o prieg tam ir jos silpnybę nkywaizdoje kitu walstiju. Tarpe gi žmoniū ir buwusiu bei ēsancziū žalnėriū, kiek galima reikia platiinti jieszkini netik draugijiszko perwersmo, bet ir iszwalnyjimo lietuwystės isz po jungo swetimtautiszku siurbėlu ir siaubunu. Sziądyksztės iszlygos musu tantos buwio parodo, jog isz tokios sekfos bus galima sulaukti gorojamu waisiu, nės skętantysis griebiasi ir už britwos, jeib tik iszsigelbėti!

Kada gi mēs ēsime prispausti isz wisu pasiu, tai musu pajiegas daugiur mažina kitos giminės, nors taip-gi persekiojamos; tarp tokiu liežunu lieławystės reikia paskaityti žydas musu tėwynėje gywenanczius. Bet kumczia su jais kowoti nėra reikalo, kaip tai lietuwiai darė Prienuose, Babilieriszkyje ir kitur kelis metus atgaj. Gerausiu ginklu tamė reikale yra užsiėmimas lietuwu prekyba ir amatais (meisterysta). Žėdnas žydas yra maž-daug uokintas, prieg tam jis moka amata, ir dėlto jis apsuks musu žmogū. Tegul-gi lietuwiai taip-gi mokinasi rokuudu, raszymo, istorijos ir meisterystės, tada ju nepergalės bile koks atėjunas, ar jis bus wingras, ar czigonas, ar žydas, ar burlokas. Amatininkyste bei prekyba mēs atsikratysime no žydiszku skruzdynu, kurie tankiausiai yra lizulis dėl užkrecziamuju ligu ir nelabiausiu nedorybiu bei kfastu. Eikiame-gi drasiatuomi kėlu! T. b. d.

NEW YORK. Tris lietuwiai pas mus sumuszė wieną lietuwį, ir tas padawė juos po sudu; dabar buwo prowa, tai wisi tris gawo po 2 mėnesiu kalėjimo, bet nenorėdami eiti į kalėjimą turėjo užmokėti sudui kožnas po \$ 60: tai musu brolai, kur padeda sawo sunkiai uždirbtą piningą! o o dar to nebuwo gana, nės turėjo taip-gi duoti po 30 ar 40 dorėlu adwokatui. O kad butu nors keliutą dalį tu piningu sudėję ant gero! na, tokiems ir gerai, asz kalbinau juos seniaus, kad skaitytu laikrasztį arba katras ina, kad užmokėtu; tai sakė, kad jiems isz to naudos neēsą ar kad piningu neturū, o dabar gawo piningu sudui užmokėti. — K. Bukawietis, kurs buwo atwaziawęs į Ameriką dėl patentawojimo melnycziu ir kitokiū

masz kad c to ne a gs mury sust ir w žnoi go a) hne daw Bism siu i jausr pražu tikos miu z jo we lizka pries mas, jiniu kos, gamc akis eziui sken gilaj Pridb rystė jog k ant t dinis Wilin walfst žiam Wok A. T nuož 1851 didy ten t didol kas l burg assoc nors krata Ameri d. ža stu, (užsis burg bene bruza (baim Knov gywe

maszinu, iszwažiawo atgal į Lietuvą; jisai sako, kad ezia žmonės nėko neiszmano, nors asz tikrai to nežinau... — Liet. bažnyzią rengia statyti augsztyn, dabar yra sklapas lygiai su žiame iszmuytas. — Wiljamsburge du cukraus pabriku sustojo ant wisos žiemos, ten dirbo 600 žmonių, ir wienas pabrika seniaus sustojo, kur dirbo 250 žmonių.

WOKIETIJOJE prof. Geffcken isz Hamburgo apgarsino mirusio cėsoriaus Pridriko III 'dieinį kningą', ir jis tapė už tai apskustas dėl iszdawimo 'walstijos pastapeziu'. Tas apgarsinimas Bismarkiui labai kenkia ir parodo jį esant didžiausiu metagiū musu amžiaus. Palengwa žmonių jausmai kreipiasi priesz Bismarkį. Wokietijai pražutingos pasekos Bismarkio priwerstinės polytikos, jo melagystės dėl pasėjimo tam tikru tēkmiu žmonyse, jo paweikmė per ultramontanus, jo weltas kowojimas priesz socialistus, jo gywuoliskas elgimasi, o drauge baifumas akywaizdoje prieszinuku seime ir žmonyse, jo terszus godumas, jo kwailas grabinėjimas ant tauko drauginiū reformu, buisi iszeiga jo wisatinės polytikos, kuri apsireiszkia laikyme Europos pražutin game wainos laikime — tai wis ima atidarinti akis ir artyregiams. Jam wadowaujant wokieziai likosi wisur neužkencziama, o taip-gi nuskendo į medegiszką wargą ir nugrimzdo gilai gilai į polytikiszką wergystę. Dabar isz užraszu Pridriko pasirodo, jog mislis atgawinumo cėsorystės Wokietijos parėjo isz tarpo pacziū prusu ir jog kiti wokiszki kunigauikszeziai bawo priwersti ant to pristoti, ir kad Pridriks, kaip o sosto įpėdinis, o ne Bismarkis, sugundė upkarawoti Wilimą I, o tuomi ir įsteigimą naujos wokieziū walstijos.

Kaip H. George Suw. Walstijose kursto, idant žiamė taptu wisuomeniszku turtu walstijos, taip Wokietijoje Mikołas Fluerszeim isz Gaggenau ir A. T. Sztamm isz Wysbaden pātina tą paczią nuožwalgą. Ta idėja ne nauja, ją randame jau 1851 m. programoje angliszku Chartistu.

RUMĖNIJOJE socialistiszkas krutumas eina didyn netik mēstuose, bet ir kaimuose. Partija ten turi 5 laikraszezius, ir studentai dėl jos daro didoką propagandą.

AIRIJOJE Dubline tapė pirmas socialistiszkas klubas įtaisytas.

SUW. WALSTIJOSE no 1883 m., kada Pittsburgu tapė įkurta 'Internacijonaliszka darbininku asocijacija', anarkistu krutumas eina didyn, ir nors per nekuri laiką jie kirtosi su socialdēmokratais, dabar kersztas emė malszintiesi. — Netik Amerikoje, bet ir Europoje darbininkai žada 11 d. lapkriczio szwēsti dėl minėjimo myrio anarkistu, nužadytu neteisingai Chikagoje 1887 m.

Oskaras Falleur apsilio Amerikoje wien per užsistojimą už jį darbininku, ir iszkalawo į Pittsburgą, kur tarp konzerwatywiszku darbininku bene pasės naujagadyniszką sēktą dwasiszko subruzdimo.

Gettonoji karsztligė nėra taip limpanti, kaip baimė — žmoniū. Dabar lyginai kaip gadynėje Knownothingu priesz wainą 1861 m. girdisi tarp gywentojū szauksmai: Pauper emigration! Ame-

rica for Americans! Down with the foreigners! lyg kad atskyrus indijonus, ezion newisi butu at-eiwiais! Bet kas žiuri teisybei į akis?!

Lietuwiai Szenandoryje tiekiasi padaryti iszkilmingą paminėjimą 200metiniū sukaktuwiū dan-ginimos. sawo sągiminių ezii į Ameriką.

Lapkriczyje ir gruodyje nedēlos dienomis ant 3 po pietu bus laikomi liet. pranesziimai Szmidto saloje.

Už L. Bałsą užmokėjo: T. Juszkauskas \$ 0.50, J. Sztrimas \$ 2, W. Cywinski \$ 1, J. Aleksaitis \$ 1.

Jei nori waikus aprėdyti už \$ 1.50, eik pas M. Rohrheimer, 11 N. Main ulyzia, Shenandoah Pa.

Wyrų aptaus no \$ 3.50, waiku no \$ 2.50, wyrų ploszczai no \$ 2.50, o waiku — no \$ 1.50 augsztyn pas M. Rohrheimer 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Neusigank o eik pas Rohrheimeri pirkti drapanas ir užezēlysi pinigus. Atmiuk wietą, 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Yra pardnodama daug pigiu blogu drapanu Szenandoryje, o geriausios ir pigiausios drapanos ir skrybelės randasi pas Rohrheimeri No. 11 N. Main ul. Shenandoah Pa.

Brunn & Mullinger ADWOKATAI POTTSVILLE PA

ANT SZERIFFO EINA
ANDREW COMREY,
MAHANOY CITY, PA.

J. CHAMPION

parduoda kningas, gazietas, žurnalus, muzikiszkas reikmes, konwertus, popėrę, plunksnas, atramentą, o taip-gi MOKSLINES KNINGAS ir tt. Parsiduoda taip-gi CIGA. RAI ir szuaktabakis (taboku). Neužmirszkite wietą: 3 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

NOTIEJUS MARCINKEWYCZIA

ant JARDIN st., artymais Coal st. Waikau szauciszką dirbtuwę ir siuwn ant orderio czebatas ir czewerykus kaip dėl didelū taip ir dėl waiku; priimu nesziotą apawą dėl sutojyno. Pigiūs daran ne kaip wisi Szenandorio szaucziai. Ateikite pas manę, brolai lietuwintikai, o džiaugsitėsi ilgu dėwėdami mauo darytą apawalę.

Kningos ant pardawimo

Redystėje „LIETUWISZKOJO BAŁSO“:
Auszros Kalendorius ant 1885 ir 1886 m. po 25 c.
Tewynainū giesme Wyturio, 15 c.
Oszkabalū dainos, 25 c.
Lietuwiszkas Szinpinys, 15 c.
Drazdansko szwietiszkos ir szwentos giesmės, 15 c.
Miglowaros dainos, 25 c.
Nerio pamokslai apie gaspadorystę, 25 c.
Marguynnai, 15 c.
Liet. Bałsas ant 1887 m. 2 dorėlu.
Lietuwos Istorija 75 c.
Agentas del Lietuwos: M. Jankus, Bitėnai, p. Lompocnai, Ostpreussen, Deutschland.

DOWYDAS FAUST,

No. 120 South JARDIN ST., Shenandoah Pa
yra vyriausias ir seniausias agentas dėl ispirkimo no ug
nies ir dėl apsergėjimo gywasezio; reprzentawoju geriau
sias ir dižiausias kompanijas. Lietuwininkai norėdami
apsisergėti no gywasezio ir no ngutes ateikite pas manę,
ir to jus nepasigailėsite.

JOKUBO MATULO

KRAUTUWĖ WYNO, LIKIERIU, CIGARU.
Taip-gi atų parduodu kegėmis.
Geriausias arėtkas gausi gallonais ir kwortomis.
NORTH MAIN STREET, SHENANDOAH PA

JOKUBO NOLL

SALUNAS IR RESTAURACIJA,
geriausias porteris wisame mēste.

Lauerio garsus alus wisumet szwiežiausias yra paduodamas
Knights of Labor cigarai wisumet yra prilaikomi. Užeikite
o jus wisumet gausite DIDŽIAUSIA stiklą alaus už 5 cen
tus pas prietelu lietuwininku JOKUBA NOLL.
19 N. MAIN ST. SHENANDOAH PA.

KRAUCZISZKAS KROMAS JONO MIEŁDAŻIO.

Darau uniformas ir kitokias drapanas wisokiom mados.
prekia (czienia) yra nuderinama; drapanos ant orderio.
Drangyseziu drapanas galima gauti wisokios mados. Wisu
aptaisas yra padaromas geriausini.

6 E. CENTRE ST. SHENANDOAH Pa.

MAX REESE,

21 SOUTH MAIN ST. SHENANDOAH PA
Wisatinis AGENTAS dėl Hamburgo ir Brēmės garlawniu
kompaniju; laiwakortės už pigiansią prekę. Taip-gi siun
ęziu piningus i Europę, duodu daug rublu už mažai do
relu. Užeikite pas manę, o neapsigauste.

GRYNIAUSIOS LIEKARSTOS

pigiausiai parsiduoda pas aptėkorių

Hillan

S. MAIN ST., netoli no Centre st., Shenandoah

Joseph S. Whitehouse

ADWOKATAS

PAISO NAMUOSE, E. Centre St. Shenandoah.

URA! URA! URA!

TAWORU MASTINIU BE GAŁO!

Didžiausiojių rautuwė geriausiuju taworu szita
me walseziuje JUODU SZIEKU, HENRI
ETTU IR KASZMIRU su pagrazinimais wisu
keriopiausiais.

KARPETA! KARPETA!
WISOKIO GRAŽUMO.

GRINCZIU ISZKŁODES IŠ KLEJONKOS PARSIDU
DA PIGIAUSIAI.

Rudeniniai ir zieminiai aptaisai dėl moterin.
DĖL APSIREDYMO GERIAUSIA WIETA!

No. 28 S. MAIN ST. SHENANDOAH PA

B. J. Monaghan.

DR. RICHTERIO

PAIN EXPELLERIS

garsi prusizka namu liekarsta turi buti laikoma
zoposte ko žname name, kožnoje giminėje, kaip
geriausia pagetba no REUMATIZMO, podagros,
persiszaldymu, nerwiszku ligu, paralyžiū, iszsi
narininimū szirdies ligu, dantu skaudėjimo ir pit
wo ligu, patrukimo, kosulo ir kitu ligu.

Nėra geresis liekarstos per Eepellerit!

Dabok gerai ant musu kupezystės ženklų „Rau
dono Įkaro“ ir nepirk be jo!

F. AD. RICHTER & CO.,
PREKĖ UŽ BONKĄ \$ 1.

AGENTAS DĖL AMERIKOS:

J. ANDZIULAITIS.

I. B. 30. Shenandoah Pa.

Czebatai ir czewyngkai

SKRYBELĖS IR KEPURĖS

yra pardrodamai už pigiansią prekę wisame mēste
dėlto ateikite ir anžiurėkite mano taworus pirma
ne kad eisite pirkti kur kitur.

CH. DIETZ

25 N. MAIN ST. Shenandoah Pa.

Mėlynas ženklas skersai tako.

RAULYNAS NEWULIS Szenandoryje taiso
dziejgorėlus ir gali labai gerai pataisyti; už patai
sima ranczyjasi ant 2 metu. o jei kas butu isz jo
pataisyimo nekantantas. tai pertaiso dykai. Taiso
25 centais pigiaus ne kaip pas angtus. Wieta:
No. 122 S. Main ulyczia, Shenandoah Pa.